

UDK [272-523.42+27-312.47] (497.542Slavonski Kobaš)(091)
272-532.4(497.542Slavonski Kobaš)
272-78-055.2(497.542Slavonski Kobaš)“1929/1939”
<https://doi.org/10.53745/ccp.45.88.8>

Pregledni rad

Primljeno: 2. kolovoza 2020.

Prihvaćeno za objavljivanje: 26. travnja 2021.

KLOŠTAR KOD KobaŠA I KRUNIČARSKO DRUŠTVO U SLAVONSKOM KobaŠU

Josip JAGODAR

OŠ Dr. Stjepan Ilijašević Slavonski Kobaš
Ante Starčevića 20, 35 255 Slavonski Kobaš
jjagodar91@gmail.com

U radu se obrađuje povijest crkve posvećene Majci Božjoj na nebo uznesenoj na lokalitetu Kloštar kod Slavanskog Kobaša. Uz Kloštar se vežu mnogi crkveni redovi: templari, cisterciti, augustinci, ivanovci i franjevci, koji su ostavili svoj trag na tom području. Današnje područje oko Kloštra bilo je posjed Giletića, koji je kasnije pripao Berislavićima. Za vrijeme Turaka uništen je samostan, a sadašnja crkva ostatak je svetišta nekadašnje crkve. Župa je na Kloštru postojala do 1698., kada je sjedište župe premješteno u Kobaš, a župna crkva postala je crkva svetog Ivana Krstitelja. Otada je crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije na Kloštru filijalna crkva. Uz svetište na Kloštru vezane su dvije legende o čudotvornoj slici i zavjetnoj slici iz 1764. godine. U radu se obrađuju pobožnosti kojima Kobašani i drugi vjernici štiju Majku Božju Kloštarsku više od dva stoljeća. Tradicija pobožnosti prenosi se s koljena na koljeno i još je uvijek živa među Kobašanima i onima koji su odselili iz Kobaša, ali se uvijek rado vraćaju za blagdan Velike Gospe. U drugom dijelu rada obrađuje se kratka povijest kruničarskog društva, koje djeluje u Slavanskom Kobašu od 1929. godine. Kruničarskom društvu je u deset godina (od 1929. do 1939.) pristupilo više od 160 žena, stoga društvo danas djeluje u 12 grupa i okuplja 170 žena i djevojaka koje svaki dan mole deseticu svete krunice i druge molitve. U radu se navode obveze kruničara i pobožnosti koje obavljaju članice kruničarskog društva iz Slavanskog Kobaša. U prilogu rada zapisane su litanije i pjesme posvećene Majci Božjoj Kloštarskoj.

KLJUČNE RIJEČI: *proštenište Majke Božje Kloštarske, povijest Kloštra kod Kobaša, kruničarsko društvo iz Slavanskog Kobaša, pobožnosti Majci Božjoj Kloštarskoj.*

Uvod

Dosadašnja znanstvena istraživanja na području Slavonskog Kobaša nisu se detaljnije bavila poviješću crkve, stoga se u ovom radu prikazuje povijest crkve Majke Božje na nebo uznesene na Kloštru kod Slavonskog Kobaša, koja se nalazi na lijevoj obali rijeke Orljave, u blizini ušća u rijeku Savu¹, te povijest kruničarskog društva koje više desetljeća djeluje u kobaškoj župi. Poviješću Kloštra kod Kobaša bavilo se nekoliko autora², čiji su radovi analizirani s ciljem prikazivanja kontinuiteta življenja na području koje je predmet istraživanja. Zbog blizine granice to je područje bilo pogođeno sukobima i čestim unutarnjim i vanjskim migracijama koje su se zbivale od rimskog doba do danas, zbog toga na tom području nema puno sačuvanih arhivskih dokumenata, osim župne spomenice, pojedinih dokumenata koji se čuvaju u privatnim zbirkaama te nekoliko umjetničkih slika koje se nalaze unutar crkve na Kloštru. Zbog nedostatka dokumenata dio građe koristi se iz objavljenih i neobjavljenih djela hrvatskog ilirca Luke Ilića Oriovčanina, koji je poznao i opisao povijest Kloštra i Kobaša u drugoj polovici 19. stoljeća. Osim podataka iz njegovih djela, sačuvane su umjetničke slike važne su za tu tematiku, stoga će one biti opisane metodom deskripcije, a komparativnom metodom uspoređuju se rezultati dosadašnjih povijesnih istraživanja domaćih povjesničara i drugih znanstvenika koji su se dotaknuli teme Kloštra i Slavonskog Kobaša iz nekih drugih aspekata (arheologija i dr.).

O kobaškom kruničarskom društvu dosad se nije pisalo te je ovo prvo znanstveno istraživanje koje se njime bavi. U radu se obrađuje značaj društva s aspekta razvoja vjerskog života i prihvaćanja posebnih pravila koja utječu na svakodnevni život kruničarki, njihovo uključivanje u vjerske obrede i pobožnosti te stvaranje bogate tradicije koja više desetljeća djeluje na području Slavonskog Kobaša i prenosi se s koljena na koljeno. U župnom arhivu sačuvana su pravila i prvi popisi kruničarki, a u privatnim zbirkaama sačuvani su popisi kruničarki te molitve i pjesme koje kruničarke mole i pjevaju. Budući da se tijekom povijesti nisu detaljno vodile evidencije kruničarki i njihove obveze, pojedini dijelovi rada nastali su temeljem razgovora i korištenjem povijesne metode Oral history.

1. Povijest Kloštra kod Kobaša

Proštenište Majke Božje Kloštarske najstarije je marijansko proštenište u tom dijelu Hrvatske,³ a nepoznati autor dopunjuje da Kloštar kod Kobaša »stoji kao ponosni svjedok burne povijesti vjerničkoga puka u stoljetnim borbama za krst časn i slobodu zlatnu«⁴. Bivši kobaški župnik i upravitelj svetišta Kloštar msgr. Mijo Dukić zapisao je da je Kloštar »jedno od najstarijih prošteništa Majke Božje u Požeškoj biskupiji, dragulj na njenoj južnoj granici«⁵. Vjernici iz cijele Posavine (i slavonske i bosanske) stoljećima se okupljaju

¹ Dukić navodi da su »crkva i groblje (...) smješteni na prirodnoj uzvisini koju od davnine zove greda, a sav taj prostor se nalazi na 90 metara nadmorske visine.« Mijo DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, Zagreb, 2002., str. 9.

² Radovi i njihovi autori bit će spomenuti u nastavku teksta kako se ne bi ponavljali.

³ Dunja JURIC, »Templarski posjedi, crkve i utvrde u Slavoniji«, *Slavonski narodni kalendar Čiča Grge Grgina 2017*, Slavonski Brod, 2016., str. 44.

⁴ »Kloštar kod Kobaša«, *Putujući Slavonijom – godišnjak za 2009. godinu*, Vinkovci, 2008., str. 243.

⁵ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 70.

na Kloštru. Kobašani imaju poseban odnos prema Majci Božjoj Kloštarskoj, stoga se većina Kobašana zavjetuje i moli pomoć, utjehu, zaštitu i zagovor Majke Božje Kloštarske. Udaljenost između Slavanskog Kobaša i Kloštra ima poseban značaj za Kobašane jer mogu pješke hodočastiti do svetišta više puta godišnje i na taj način obavljati zavjet. Nadalje, kruničarsko društvo iz Slavanskog Kobaša primjer je da Kobašani vjernici svakodnevno obavljaju svoje vjerničke dužnosti i posvećuju se molitvi i drugim pobožnostima vezanim uz blagdane i druge običaje koji su se razvili kroz pučke pobožnosti, kojih se Kobašani pridržavaju do danas.

Prvi tragovi života na području današnjeg Kloštra potječu iz prapovijesnog doba. Lokalizet Brežani – Kremenice – Kloštovi otkriven je osamdesetih godina 20. stoljeća i na njemu su pronađeni arheološki nalazi sopotske kulture mlađeg kamenog doba.⁶ U rimsko doba na području današnjeg Kloštra Rimljani su pokapali svoje mrtve. Sačuvan je zapis da je kobaški župnik Matija Martinašević predao požeškom županu Čoki nadgrobnni rimski spomenik oko 1820. godine.⁷ Spomenik svjedoči o prisutnosti Rimljana na tom području. Nekoliko stoljeća kasnije na to su područje doselili cisterciti koji su na Kloštra podigli utvrdu oko 1174.⁸ godine u kojoj se nalazila postaja za izmjenu konja templarskih vitezova u putu.⁹ Ilić Oriovčanin piše da su cisterciti¹⁰ u utvrdi izgradili opatiju *Abbas de Kolban ili Koblau*, potom su crkvu i samostan 1250. godine predali templarima, a od 1312. crkvom i samostanom upravljali su ivanovci, potom augustinci do 1504. godine.¹¹ Uz cistercite se vezuje gradnja gotičke crkve u čast Majci Božjoj, a Vukičević-Samaržija navodi da je Kobaš mogao biti cistercitski posjed opatije Kutjevo.¹²

Ne može se sa sigurnošću tvrditi kad su Giletići preuzeli upravu nad utvrdom na Kloštru kod Kobaša. Budući da su 1291. godine imali svoje posjede uz Savu, moguće je da je i

⁶ Josip JAGODAR, *Lovstvo u Slavanskom Kobašu*, Zagreb, 2019., str. 16.

⁷ Luka ILIĆ ORIOVČANIN, *Lovorike gradiškoga narodnoga graničarskoga puka*, br. 8, Zagreb, 1874., str. 72; Marinko VUKOVIĆ, »Pučka pobožnost u svetištu blažene djevice Marije u nebo uznesene, u Kloštru kod Kobaša«, *Etnološka istraživanja*, br. 15, Zagreb, 2010., str. 289.

⁸ Utvrda na Kloštru izgrađena je oko 1020. godine: »Na vrh tornja je na jednom kamenu izsječeno 10200 nu svakako zlo, jer je kroz neznanstvo kamenorezaca stražnja zera suviše izsječena, mora dakle biti godina 1020, prem su njeki i tog menja, da se prva zera izpustiti imade, te da god: 1200 znači, nu varaju se, jer na drugom kamenu imade druga godina i to 1053 zabilježena, koja nesamo naše mnenje potvrđuje, nego nam skupa dokazuje, da je grad i varoš godine 1020 ovdie postajao, u kojoj su god: 1174 cistercite opatin podigli.« Nacionalna i sveučilišna knjižnica (dalje: NSK), Rariteti (R3252), Luka ILIĆ ORIOVČANIN, *Starožitnosti kraljevstva Slavonije*, rukopis 1852–1864, str. 85.

⁹ »Kloštar kod Kobaša«, str. 244; D. JURIC, »Templarski posjedi, crkve i utvrde u Slavoniji«, str. 44.

¹⁰ Vukičević-Samaržija piše da crkvica u Kobašu »odgovara položaju cistercita zbog blizine rijeke (na kojima su obično ubirali skelarinu) i zbog smještaja na prirodnom prelazu, prijevoju planina koje čine put za Bosnu«. Diana VUKIČEVIĆ-SAMARŽIJA, *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, Zagreb, 1986., str. 138. Šerbašić spominje da je Kobaš dobio ime po cistercitskoj opatiji Colban ili Coblan koja je postojala u drugoj polovici 12. stoljeća. Josip ŠERBAŠIĆ, *Mjestopisi broskog Posavlja*, Slavonki Brod, 2008., str. 127.

¹¹ L. ILIĆ ORIOVČANIN, *Lovorike*, str. 73. Usp. M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 22, 28. O toj temi Ilić Oriovčanin zapisuje: »Ne daleko od bivšeg grada (Kobaša, op. a.), nalazi se još dan današnji u gotičkom ukusu sagrađena crkva, koja je okolišnom stanovništvu pod imenom Kloštar poznata. Dakle isto narodno pridavanje svjedoči da je ovdie kloštar bio, odkud sledi, da Čoka s temeljom tvrdi, da su naime okolo god: 1250 crkvenjaci od cistercith ovaj kloštar primili, a po dignutju crkvenjakah dobiše ga pustinjaci s. augustina.« NSK, Rariteti (R3252), Luka ILIĆ ORIOVČANIN, *Starožitnosti kraljevstva Slavonije*, rukopis 1852–1864, str. 85.

¹² Fuxhofer spominje samostan pod nazivom *Biers Kolban alias Colban in Sclavonia*. D. VUKIČEVIĆ-SAMARŽIJA, *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, str. 138.

Kloštar tada bio pod njihovom upravom.¹³ *Foro Gileti* javlja se na popisu župa Požeškog arhidakonata 1334. godine i tada je posjed bio trgovište s brodom preko Save, a 1335. godine svećenik Petar iz trgovišta Giletića platio je 12 banovaca papinskog poreza.¹⁴ Giletići su na tom području sagradili »jaku tvrđavu s obje strane Save za sigurnost brodova«,¹⁵ a 1503. godine posjed se spominje pod imenom Đeletić. Posjed Giletića je u 13. i 14. stoljeću bio jedno od najvećih naselja u Posavini.¹⁶ Njihov posjed preuzela je obitelj Berislavića Grabarski 1464. godine.¹⁷ Godine 1504. u Kloštar su došli bosanski franjevci iz Provincije Presvetog Otkupitelja te su, uz pomoć Berislavića, obnovili samostan s crkvom Blažene Djevice Marije.¹⁸ Zirdum piše da je jedan franjevac zabilježio tijekom gradnje samostana i ondje navodi da se samostan nalazi pored utvrde koja štiti skelski prijelaz preko Save.¹⁹ Nakon sukoba bosanskih i mađarskih franjevaca papa Julije II. dopustio je bosanskim franjevcima preuzimanje crkve i samostana svete Marije na Savi 1511. godine.²⁰ Nakon što se bosanska vikarija 1514. podijelila u dvije vikarije: Bosna Srebrena i Bosna Hrvatska, Kobaš je pribrojen vikariji Bosne Hrvatske kao jedan od pet samostana: Greben, Kobaš (*Chobaz*), Dvorišće (*Duorichie*), Šabac (*Sabaz*) i Bobovišće (*Bobovischie*, *Popovischie*).²¹ Kobaš se u srednjem vijeku nalazi na karti srednjovjekovnih samostanskih crkava Pečujske biskupije na teritoriju Slavonije.²² Uz crkvu je početkom 16. stoljeća sazidan snažan zvonik fortifikacijskog karaktera zbog opasnosti od napada Turaka.²³

Od 1504. godine ne spominje se *forum Gileti* jer je tvrđava s brodom postala vlasništvo Franje Berislavića, a nakon njega pripala je Stjepanu Berislaviću, koji je novi posjed spojio s Kobašem. Samostan se otada nazivao *Savensis* ili *Kobazensis s. Mariae* – Svete Marije na Savi ili u Kobašu.²⁴ Početkom 16. stoljeća Turci su više puta napadali utvrdu Kobaš.²⁵ Budući da su Turci razorili crkvu i samostan 1520. godine, franjevci su napustili samostan 1532.²⁶ godine jer su Turci kod Kobaša napravili drveni most te su ovdje prelazili Savu i

¹³ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 23.

¹⁴ *Isto*, str. 23–24.

¹⁵ Julije JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, Cernik, 2011., str. 7.

¹⁶ Mirko MARKOVIĆ, *Brod: Kulturno-povijesna monografija*, Slavonski Brod, 1994., str. 73; Vladimir REM, *Tragom prošlosti Broda*, Slavonski Brod, 1965., str. 23.

¹⁷ Nenad MILČIĆ – Krešimir REGAN, »Srednjovjekovne utvrde Požeške gore i njezina nizinskog posavskog sliva«, *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požezi*, br. 3, Požega, 2014., str. 164–165.

¹⁸ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 28. Da je crkva obnovljena u franjevačkom stilu, svjedoči Vukičević-Samaržija. »Svetišta s više jarmova, tipična za redovničku arhitekturu „dugoga kora“, imaju samo samostanske crkve u Slavenskom Kobašu i Našicama (crkve franjevačkih samostana).« Nadalje, ista autorica navodi i druge elemente crkve na Kloštru. D. VUKIČEVIĆ-SAMARŽIJA, *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, str. 33, 38, 40–41, 45–46, 48, 63, 80–81, 85, 138–140.

¹⁹ Andrija ZIRDUM, *Počeci naselja i stanovništvo broskog i gradiškog kraja 1698.–1991.*, Slavonski Brod, 2001., str. 217.

²⁰ Ratko IVANUŠEC, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Kloštru Slavenski Kobaš*, Slavonski Kobaš, 2009., str. 7; M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 28.

²¹ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 11.

²² D. VUKIČEVIĆ-SAMARŽIJA, *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, str. 24.

²³ Sena SEKULIĆ-GVOZDANOVIĆ, *Crkve-tvrđave u Hrvatskoj*, Zagreb, 1994., str. 112.

²⁴ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 8.

²⁵ Više o turskim osvajanjima Kobaša u: Josip JAGODAR – Emina BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavenskoga Kobaša u povijesno-jezičnom kontekstu*, Osijek, 2020., str. 5–9.

²⁶ Kamenko zapisuje da su franjevci napustili samostan na Kloštru 1552. godine. Josip KAMENKO, »Među kobaškim kruničarima«, *Marija, vjerski list za Marijine štovatelje*, god. 23, br. 3 (216), Split, 1985., str. 106.

išli u daljnja osvajanja Slavonije.²⁷ Ilić Oriovčanin u svom rukopisu navodi da se u jednom popisu đakovačke biskupije spominje »Abbatia de Kolban alias Koblan (...) anno 1574 fundata«, a odmah u nastavku to opovrgava jer smatra da je opatija sagrađena u 12. stoljeću.²⁸ Treba istaknuti podatak da pod turskom upravom u Kobašu katolici nisu imali velika prava pa je župa privremeno bila u Lužanima. Biskup fra Toma Ivković je između 1626. i 1630. godine krizmao 1328 krizmanika na Kloštru.²⁹ Kloštar je označen i na Meriatorovoj karti iz 1635. godine,³⁰ a 1637. biskup fra Jerko Lučić krizmao je na Kloštru 445 osoba.³¹ U pojedinim zapisima zabilježeno je da je pater Augustin Henpacze 1693. godine preuzeo sveto ulje za crkvu Blažene Djevice Marije u Kobašu i Oriovcu.³² Sjedište župe iz Kloštra preneseno je u Kobaš 1698. godine i otada je crkva na Kloštru filijalna crkva župe Kobaš.³³ Nakon protjerivanja Turaka, župnik je bio fra Antun iz Kotora koji je 1702. godine sanirao poligonalno svetište i korpus zvonika³⁴ i ispred zapadnog pročelja izgradio predvorje³⁵ koje je služilo kao zaklon »proštenjarima u slučaju nevremena«³⁶. *Vulgo Kloster* naziv je za Kloštar koji se pojavljuje u prvoj polovici 18. stoljeća. U kanonskoj vizitaciji iz 1730. navodi se da je Kobaš župa samostana iz Velike i da je fra Bartol Ivanović župnik koji »služi Novoselje, Kute, Bebrinu i Banovce« i da se uz katoličko, nalazilo i pravoslavno groblje.³⁷ Sljedeću vizitaciju obavio je fra Josip Mihić iz Osijeka 20. ožujka 1734. godine. On u svojim zapisima navodi da župi svetog Ivana Krstitelja u Kobašu pripada drvena crkva u Kobašu, »ruševna kamena crkva« Blažene Djevice Marije na nebo uznesene te drvene crkve u Kutima, Bebrini i Banovcima. Crkva na Kloštru bila je udaljena »četvrt sata hoda« od župne crkve i trebalo je oko 500 forinti za popravak iste.³⁸ Treba spomenuti da su i župljani iz Kuta, Bebrine i Banovaca ukapali svoje mrtve na groblju na Kloštru kod Kobaša do 1789. godine, kada je osnovana župa u Bebrini.³⁹ Iz kanonskih vizitacija 1730. i 1746. saznaje se da se oko crkve (kapele) na Kloštru nalazilo groblje, koje je pola sata hoda udaljeno od Kobaša. Crkva je bila svetište stare crkve, a u njoj se nalazio oltar »s velikom oltarnom slikom«. Misa se na Kloštru tada služila više puta godišnje.⁴⁰ Sačuvani su i zapisi iz 1751. u kojima se navodi da je »stara kapela Blažene Djevice Marije (...) pokriva, većim dijelom bez stropa. Ima toranj bez zvona i osim slike Blažene Djevice Ma-

²⁷ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 13.

²⁸ NSK, Rariteti (R3252), Luka ILIĆ ORIOVČANIN, *Starožitnosti kraljevstva Slavonije*, rukopis 1852–1864, str. 86.

²⁹ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 13. Usp. »Kloštar kod Kobaša«, str. 245.

³⁰ Sonja GAČINA, *Slavonija na starim zemljopisnim kartama*, Osijek, 1877.

³¹ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 33.

³² J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 14.

³³ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 28.

³⁴ Jančula spominje da je pater Antun obnovio i prepokrio »veliku crkvu od kamena (...) svete Marije Anđeoske«. J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 14.

³⁵ Željka PERKOVIĆ, »Dani europske baštine«, *Vijesti – Godišnjak Muzeja Brodskog Posavlja*, br. 10, Slavonski Brod, 2011., str. 128.

³⁶ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 44.

³⁷ A. ZIRDUM, *Počeci naselja i stanovništvo*, str. 218. Pravoslavno groblje na Kloštru kod Kobaša spominje i Mata KOSOVIĆ, *Srpska pravoslavna mitropolija Karlovačka po podacima od 1905*, Sremski Karlovci, 1910., str. 848.

³⁸ Stjepan SRŠAN, *Katoličke župe u istočnoj Hrvatskoj 1733./34. godine*, Osijek, 1995., str. 11, 40.

³⁹ A. ZIRDUM, *Počeci naselja i stanovništvo*, str. 34, 42.

⁴⁰ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 14.

rije nad menzom, nema ništa drugo«. U opisu iz 1758. spominje se da je crkva »ruševina svetišta koje je nekada pripadalo crkvi od koje više nije bilo ni temelja«⁴¹. Crkva je 1758. godine bila pokrivena hrastovim daščicama, prozori nisu bili zatvoreni, prednje pročelje crkve u čitavoj je širini bilo zatvoreno daskama, a crkva je imala troja vrata. Uz crkvu se nalazio zvonik zidan od kamena koji je bio prekriven daskama i u kojem nije bilo zvona. Za popravak crkve bilo je potrebno oko 1000 forinti.⁴² Nakon rušenja kapelice svetog Roka na Selištu kod Kobaša, kip svetog Roka prenesen je u crkvu na Kloštru te se ondje i danas nalazi.⁴³

Budući da je crkva do sredine 18. stoljeća bila u ruševnom stanju,⁴⁴ obnavljana je više puta. Prva obnova krovništva uslijedila je između 1769. i 1780.⁴⁵ godine.⁴⁶ Crkva je popločena opekama 1799. godine, a iznutra je ožbukana 1832. godine.⁴⁷ Godine 1841. na ostacima crkve vidjeli su se tragovi »nekad crkvi prigrađenog samostana u gotičkom stilu«⁴⁸. Krovništvo je obnovljeno i 1862. godine, a veći popravci rađeni su i 1884. godine, kada je za radove utrošeno oko 400 forinti.⁴⁹ U rujnu i listopadu 1899. obnovljena je crkva na Kloštru, a trošak je bio 1400 forinti. Radove su nadgledali crkveni odbornici Antun Tandarić i Leopold Rosenšpic te upravitelj župe Stjepan Ferić.⁵⁰

Novi oltar kupljen je za 2200 kruna u Tirolu 1908. godine,⁵¹ a blagoslovio ga je oriovački župnik i podarhiđakon Stjepan Rešlić. Godine 1912. na blagdan Velike Gospe bila je »grozna mečava« pa su se hodočasnici na Kloštru morali skrivati i pod šatorima. Treba istaknuti podatak da je zvonik s crkve skinuto u rujnu 1917. i postavljeno na župnu crkvu. Na Kloštru je 1939. godine sagrađena šupa za hodočasnike koji su dolazili na hodočašće za Veliku Gospu.⁵²

U noći s 27. na 28. prosinca 1951. godine porušen je toranj crkve na Kloštru, a tadašnje komunističke vlasti govorile su da je došlo do »urušavanja« korpusa zvonika. Pojedini mještani tvrde da je zvonik namjerno porušen.⁵³ Obnova zvonika uslijedila je tek 1958. godine⁵⁴ kada je stavljena hrastova tesana šindra od sirovog drveta koja je nakon nekoliko

⁴¹ *Isto.*

⁴² R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 8–9.

⁴³ J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavanskoga Kobaša*, str. 119.

⁴⁴ R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 9.

⁴⁵ Zirdum navodi da se uz vojni zemljovid iz 1780. godine spominje i kapela na Kloštru: »Kapela Gospoja, koja stoji pola sata izvan sela s lijeve strane puta koji vodi u Lužane i Malino (...).« A. ZIRDUM, *Počeci naselja i stanovništvo*, str. 219.

⁴⁶ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 14; R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 8–9.

⁴⁷ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 94; R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 9.

⁴⁸ J. JANČULA, *Franjevci u Cerniku*, str. 14.

⁴⁹ R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 10.

⁵⁰ Muzej Brodskog Posavlja Slavonski Brod (dalje: MBP), *Dokumentarna zbirka*, KPZ 1207. *Spomen knjiga općine Kobaš 1872.–1909.*, Arhiv rimokatoličke župe svetog Ivana Krstitelja u Slavanskom Kobašu (dalje: ARKŽ), *Spomenica Župe svetog Ivana Krstitelja iz Slavanskog Kobaša (1824–1958)*.

⁵¹ Oltar je nabavljen iz St. Ulrich Grödena, a iz crkve je odnesen 1961. godine i sačuvan je u crkvi u Cigleniku, župa Lužani. M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 46.

⁵² ARKŽ, *Spomenica Župe svetog Ivana Krstitelja iz Slavanskog Kobaša (1824–1958)*, Državni arhiv u Slavanskom Brodu (dalje: DASB), 166/1. *Spomenica za nižu pučku školu u Slavanskom Kobašu 1893.–1944.*

⁵³ To tvrde Franjo FERİĆ (1929.) i Mihael FERİĆ (1939.), razgovor obavljen u Slavanskom Kobašu 15. ožujka 2019.

⁵⁴ R. IVANUŠEĆ, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 11.

desetljeća počela trunuti pa je 1996. godine stavljen biber krov.⁵⁵ Novi oltar napravljen je od bijelog bračkog kamena i postavljen je na Kloštru 1961. godine. Načrt za oltar izradio je svećenik dr. Antun Ivandija, kanonik Zagrebačkog kaptola, a platio ga je tajnik zagrebačkog nadbiskupa dr. Mijo Pišonić, rodom iz Kobaša.⁵⁶ Krovište kape zvonika sanirano je 1998. godine, a značajniji konzervatorski radovi na crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Kloštru kod Slavonskog Kobaša rađeni su od 2003. do 2008. godine.⁵⁷ Danas se župa Slavonski Kobaš, kojoj pripada i prošteništa Kloštar, nalazi u Požeškoj biskupiji.

2. Legende i zavjetna slika

Postoje dvije legende vezane uz dolazaka Turaka na Kloštar nakon osvajanja kobaške utvrde. Prva legenda kaže da je za vrijeme turskog osvajanja Kloštra u crkvi bilo izloženo Presveto Otajstvo. Nakon što su Turci osvojili utvrdu, gvardijan je, da bi zaštitio Presveto Otajstvo, uzeo Presveto i skočio u bunar. Žrtvovao je svoj život kako Turci ne bi obečastili Presveto Otajstvo.

U crkvi na Kloštri postoje dvije slike koje prikazuju Majku Božju. Prva je čudotvorna slika koja je bila oltarna pala na kojoj je prikazano kako Sveto Trojstvo kruni Djevicu Mariju. Peteročlana komisija Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Osijeka napisala je 1970. mišljenje o slici u kojem je opisala što prikazuje slika. Slika je datirana u drugu polovicu 18. stoljeća.⁵⁸ Postoji legenda o toj slici koja kaže da su Turci prilikom osvajanja Kloštra sliku odnijeli u Bosnu na planinu Motajicu, a slika se sama vratila u sveetišta na Kloštru preko Save i Orljave. Stariji mještani kažu da je staza u Motajici, kojom se slika vratila, uvijek bila puna plavog cvijeća koje ne raste u okolici te da su im to potvrdili i muslimani iz Bosanskog Kobaša.⁵⁹ Staza nikad nije zarasla, a nitko je nije kosio. Na mjestu gdje je slika prelazila Savu čuje se zvuk zvona na mladu nedjelju jer je Turcima jedno zvono palo u Savu dok su prevozili sliku u Motajicu. Pravoslavci iz Bosne koji znaju za tu priču ne kažu Kloštar, nego »Prešla« jer vjeruju da je slika sama prešla Savu i Orljavu i vratila se na Kloštar.⁶⁰

Druga slika datirana je u drugu polovicu 18. stoljeća i predstavlja Uznesenje Marijino. Peteročlana komisija je 1970. godine opisala sliku,⁶¹ a zanimljivo je da se na obje nalazi natpis *Veni Coronaberis* (hrv. *Dođi, bit ćeš okrunjena*). Vjernici se mole i pod tom slikom, iako nije čudotvorna.

Zavjetna slika potječe iz 1764. godine i s jedne strane platna prikazana je Sveta Obitelj, a s druge strane sveti Rok i sveti Sebastijan. Zavjetna slika prikazuje Svetu Obitelj i podi-

⁵⁵ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 39.

⁵⁶ Oltar je posvetio pomoćni zagrebački biskup Franjo Kuharić 25. lipnja 1966. godine. M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 48.

⁵⁷ O radovima je pisao R. IVANUŠEC, *Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, str. 12–71.

⁵⁸ Usp. M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 50.

⁵⁹ Iz razgovora s Anđom ČULETIĆ (r. DELIĆ, 1940. – 2016.) i Katom SEKULIĆ (1946.), razgovor objavljen u Slavonskom Kobašu 14. rujna 2015.

⁶⁰ J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavonskoga Kobaša*, str. 278. Usp. M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 24.

⁶¹ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 51–52.

jeljena je na dva dijela. Na donjem dijelu prikazan je pejzaž te procesija ljudi na čelu sa svećenikom. Muškarci kleče i mole, a desno od njih nalazi se vrpca sa zlatnim latinskim natpisom: »Župljani kobaške župe, da bi izbjegli opasnost od bolesti kuge, zavjetuju se Majci Božjoj godine 1764«. U pozadini slike nalazi se siva crkva oko koje ljudi idu u procesiji na čelu koje je svećenik koji u rukama nosi Presveto Otajstvo. U gornjem dijelu zavjetne slike, na oblaku sjedi okrunjena Djeвица Marija koja u naručju drži i doji Isusa, a sveti Josip dodaje joj grozd.⁶²

3. Pobožnost Kobašana Majci Božjoj Kloštarskoj

Ne može se sa sigurnošću zaključiti kada je započelo štovanje Majke Božje u Kloštru kod Kobaša. Dukić smatra da su pobožnosti Majci Božjoj započeli cisterciti u 12. stoljeću,⁶³ ali o tome nema sačuvanih podataka. Ipak, zna se točna godina kada su se Kobašani zavjetovali Majci Božjoj Kloštarskoj, što je navedeno i na zavjetnoj slici, to jest 1764. Te su se godine Kobašani zavjetovali Majci Božjoj na Kloštru kako ne bi nastradali od kuge.⁶⁴ Majku Božju Kloštarsku vjernici nazivaju i Velika Gospa ili Gospa Kloštarska.⁶⁵ Na Kloštru Kobašani godišnje slave više svetih misa: na Blagovijest, Uskrсни ponedjeljak, drugi dan Duhova, uoči Velike Gospe, na blagdan Velike Gospe, na blagdan svetog Roka i na Dušni dan. To je tradicija koju Kobašani više desetljeća održavaju i na taj način štiju Majku Božju Kloštarsku.

Pojedine starije Kobašanke sjećaju se da su Kobašani u korizmi, po noći, organizirali procesije iz Slavenskog Kobaša. Starac Gavro⁶⁶ išao je kroz selo u određeno doba noći i vikao: »Kloštru, Kloštru«. Hodočasnicima je trebalo oko jedan sat hoda do Kloštra. To su bile pokorničke procesije i njima su Kobašani molili za zdravlje svojih obitelji ili na neku drugu nakanu.⁶⁷

Kobašani i danas održavaju zavjetne procesije do Kloštra i molitvu pred čudotvornom i zavjetnom slikom. Svake godine, tri nedjelje prije blagdana Velike Gospe, tristotinjak Kobašana i drugih ljudi hodočasti Majci Božjoj Kloštarskoj. Procesija kreće u 14.00 sati ispred župne crkve u Slavonskom Kobašu i oko 14.50 sati stiže na Kloštar. Putem do Kloštra hodočasnici pjevaju pjesme na čast Gospi Kloštarskoj, koje će se navesti u prilogu rada, i mole kronicu. Nakon dolaska na Kloštar, procesija obiđe oko crkve i hodočasnici uđu u crkvu, gdje otpjevaju zazive Gospi, nakon čega dio hodočasnika ostaje u crkvi i obilazi tri puta oko oltara. Postoje hodočasnici koji na koljenima obilaze oko oltara, dok ostali mole u tišini. Nakon molitve u crkvi, hodočasnici idu po groblju i mole se za svoje pokojne. U 16.00 sati zvoni zvono na crkvi koje poziva hodočasnike da se okupe u crkvi i izmole litanije Majke Božje, potom s pjesmom i u molitvi krenu s Kloštra u župnu crkvu u koju stignu oko 17.00 sati. Treba istaknuti da zavjetne procesije Kobašana idu bez

⁶² *Isto*, str. 58.

⁶³ *Isto*, str. 67.

⁶⁴ *Isto*.

⁶⁵ J. ŠCRBAŠIĆ, *Mjestopisi broskog Posavlja*, str. 128.

⁶⁶ Ne sjećaju se imena i prezimena, samo nadimka Gavro (op. a.).

⁶⁷ Usp. J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavonskoga Kobaša*, str. 259.

obzira na vremenske uvjete. Stariji hodočasnici, koji ne mogu hodati do Kloštra, ostanu u župnoj crkvi ili ih netko prije procesije odveze na Kloštar te u crkvi mole tri krunice i litanije Majci Božjoj te otpjevaju marijansku pjesmu. Kata Sekulić navodi da je jednom biskup došao u vizitaciju župe i prošao pokraj procesije u kojoj su sve žene bile u bjelini zbog vrućine. Pitao je župnika: »Kakav je ovo crkveni red?« jer se divio ljepoti kobaške nošnje.⁶⁸ Dukić navodi da su te procesije »za sve učesnike poseban vjernički doživljaj« i da su se održavale i u komunističkim vremenima kad su bile zabranjivane.⁶⁹

Deset dana prije blagdana Velike Gospe pojedine kruničarske grupe mole devetnicu Majci Božjoj Kloštarskoj. Dio kruničarki moli u kućama, a dio u župnoj crkvi.⁷⁰ Glavno proštenje na Kloštru odvija se svake godine 14. i 15. kolovoza. U dva dana Kloštar posjeti oko 10 000 hodočasnika koji dođu od Novske na zapadu do Županje na istoku i dijela bosanske Posavine.⁷¹ Na proštenje Kloštar kod Kobaša dolazili su vjernici iz Broda i cijele okolice do Prvoga svjetskog rata⁷², a u međuratnom su razdoblju (1918. – 1941.)⁷³ dolazili i vjernici grkokatoličke vjeroispovijesti. Sačuvan je zapis iz 1926. godine u kojem grkokatolički svećenik Sigismund Šlyz, koji je bio na službi u župi u Kaniži, navodi: »Već od 15. kolovoza kada je bilo proštenje u Kobašu ...«⁷⁴ Iz zapisa se iščitava da su grkokatolički vjernici iz Posavine dolazili u Kloštar na proštenje 14. i 15. kolovoza svake godine. Osim grkokatolika, Vuković spominje da su za Veliku Gospu na Kloštar hodočastili i muslimani, koji su strugali kamen s crkve i nosili ga kući, te pravoslavci koji su dolazili Gospi na zavjet.⁷⁵

Svake godine hodočasnici na Kloštru mole za osobne nakane, a ponekad im se preporuča i jedna od sljedećih nakana: »za sreću i zdravlje, za duhovna zvanja, kao naknada za uvrede Bogu i Majci Božjoj, za zagovor i pomoć u borbi protiv psovke i pijanstva, za obraćenje grešnika«⁷⁶. Kobašani su 14. kolovoza postili i nisu jeli meso. Popodne su odlazili na Kloštar u procesiji ili pojedinačno. Nakon dolaska na Kloštar, obilazili su oko oltara i kipa Majke Božje te se molili za osobne nakane. Nakon toga su se u tišini pripremali za

⁶⁸ Razgovor s Katom SEKULIĆ (1946.), obavljen u Slavanskom Kobašu 14. rujna 2015.

⁶⁹ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 68.

⁷⁰ J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavanskoga Kobaša*, str. 279.

⁷¹ Kata Sekulić sjeća se da su u Kobaš dolazile katolkinje iz Bosanske Posavine koje su se razlikovale po nošnji. Kobašani su ih zvali »peškiranke« jer su na glavi imale ručnike ukrašene vezivom i čipkom. Šokice su nosile bijele oplečke i bijele marame. Na Kloštar su svi išli bosu. Hodočasnici su dolazili većinom uoči Gospe i pod zvijezdama noćili. Mnogi su išli po okolnim selima prespavati ako je bilo kišovito. Iz Davora su dolazili hodočasnici uz Savu i Orljavu pa su prelazili Orljavu na Dvorinama. Kobašani su procesije dočekivali tako što su djecu opremali u anđele koji su stajali pred ulazom u crkvu na Kloštru. Deset je anđela čekalo te procesije. Procesije su dolazile i iz Bebrine i Stupničkih Kuta prijeko Urije. J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavanskoga Kobaša*, str. 280.

⁷² U jednom članku u kojem se opisuju cisterciti navodi se sljedeće: »samostan u Kloštru kod Kobaša, kamo još i danas Brodjani i seljaci iz naše okolice 15. kolovoza t. j. na Vel. Gospu svake godine hodočaste k onoj starodrevnoj kapeli«. »Gradja za: Povijest školstva kraljevine Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas«, *Posavska Hrvatska – Novine Starčevićeve hrvatske stranke prava*, god. 2, br. 26, Brod na Savi, str. 5.

⁷³ Lukić opisuje kako su Brođani dolazili na zavjet i na vašer na Kloštar u međuratnom razdoblju. Luka LUKIĆ, »Varoš. Narodni život i običaji. Život u zadrugi; Godišnji običaji; Porod«, *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, knjiga 25, sv. 2, Zagreb, 1924., str. 299–301.

⁷⁴ Nikola STUPIJAK, *Naše stoljeće – Župa Kaniža od 1908. do 2008. godine*, Slavonski Brod, 2009., str. 22.

⁷⁵ Marinko VUKOVIĆ, *Migracije i identiteti u selima slavonske Posavine*, Slavonski Brod, 2017., str. 168.

⁷⁶ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 68.

ispovijed i ispovijedali se do večernje mise koja je započinjala u predvečerje. Nakon večernje mise, koju od 1997. godine do danas predvodi požeški biskup dr. Antun Škvorčević, potom bude zavjetna procesija u kojoj zavjetnu sliku nose mladi župljani oko groblja i crkve.⁷⁷ Nakon svete mise svećenik izloži Presveto Otajstvo pred kojim hodočasnici mole, a članice kruničarskog društva mole pred Presvetim Otajstvom do ponoći, kad završava klanjanje. Na Veliku Gospu hodočasnici dolaze na Kloštar od ranih jutarnjih sati te izvršavaju zavjete Gospi. Svećenici iz susjednih župa ispovijedaju od 9.00 sati,⁷⁸ a svečana misa započinje u 11.00 sati.

Po zagovoru Majke Božje Kloštarske dogodilo se nekoliko čudesnih ozdravljenja. Kristina Pavlović sjeća se da su na koru u crkvi na Kloštru bile obješene štake ljudi koji su ozdravili po zagovoru Majke Božje Kloštarske.⁷⁹ Dukić navodi dva čudesa ozdravljenja od tjelesnih bolesti. Jedan slučaj je svećenik iz Srijema koji je ozdravio u djetinjstvu i kojem je majka izmolila ozdravljenje, a drugi slučaj je muslimanska djevojčica iz Bosne kojoj je otac izmolio ozdravljenje.⁸⁰ Hodočasnici su često grebali kamen s vanjskih zidova crkve i nosili ga svojim kućama jer su vjerovali da će na taj način imati zaštitu Gospe tijekom cijele godine ako taj predmet ili kamen budu imali uz sebe.⁸¹

4. Kruničarsko društvo u Slavonskom Kobašu

Kobaški župnik Alojz Imrović⁸² poticao je svakodnevnu molitvu svete krunice, stoga je pokrenuo kruničarsko društvo u Kobašu. Bratovština Svete Krunice osnovana je u Slavonskom Kobašu 14. ožujka 1929. godine⁸³ i tada je Bratovštini pristupilo 80 Kobašanki.⁸⁴ Bratovština je imala samo jedno pravilo: »Jedina dužnost člana ove Bratovštine jest, da svaki tjedan izmolji cijelu Krunicu od 15 otajstava. Može je izmoliti na jedanput, u tri ili više puta«,⁸⁵ a u knjižici koju su dobile članice opisane su: »Koristi članova (...) Potpuno

⁷⁷ *Isto*, str. 60, 69.

⁷⁸ Do 2012. godine ispovijedi su na Kloštru počinjale u 7.00 sati jer su tada dolazili grkokatolički vjernici. U 8.00 sati je počinjala grkokatolička liturgija, a zbog nedostatka vjernika, 2012. godine grkokatolički svećenik Nikola Stupjak iz Kaniže prestao je održavati mise na Kloštru u 8.00 sati (op. a.).

⁷⁹ Razgovor s Kristinom PAVLOVIĆ (r. OLUJEVIĆ, 1936.), razgovor obavljen u Slavonskom Kobašu 18. svibnja 2019.

⁸⁰ M. DUKIĆ, *Kloštar u Kobašu*, str. 71.

⁸¹ M. VUKOVIĆ, »Pučka pobožnost u svetištu blažene djevice Marije«, str. 287.

⁸² Alojz Imrović bio je kobaški župnik od 1924. do 1932. godine. Značajan je po tome što je uveo pobožnost križnog puta i osnovao je »organizaciju hrvatske katoličke mladeži obojega spola« – Hrvatski katolički »Orao«. ARKŽ, *Spomenica Župe svetog Ivana Krstitelja iz Slavanskog Kobaša (1824–1958)*. Usp. J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavanskoga Kobaša*, str. 175.

⁸³ Bilo je Kobašanki koje su i ranije bile članice nekog kruničarskog društva, ali do 1929. nije bilo kruničarskog društva u Slavonskom Kobašu. Sačuvan je dokument iz kojeg se iščitava da je Mara Radmilović iz Kobaša bila članica »Bratstva žive krunice«, ruže 167, broj 9424 od 16. srpnja 1897. godine u Požegi. Privatna zbirka Mihaela Tandarića, *Listić bratstva žive krunice*.

⁸⁴ J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavanskoga Kobaša*, str. 180–181. Prema ARKŽ, *Album Confraternitatis SSmi Rosarii B. mae Virg. Mariae canonice institutae et erectae in Ecclesia Parochiali ad s. Joannem loci Sl. Kobas*. Članovi kruničarskog društva mogu postati svi koji žele, bez obzira na spol. Dosad nije bilo muškaraca, ali im nije zabranjeno da se uključe u društvo.

⁸⁵ Privatna zbirka Kate Sekulić, *Iskaznica Mare Sekulić u Bratovštini Sv. Rozarija*. Slavonski Kobaš. 14. 3. 1929.

oprosti (...) Djelomični oprosti (...)»⁸⁶. Vjerski se život u Kobašu razvijao uz kruničarke, a sljedeće uključivanje većeg broja članova dogodilo se od 16. do 18. lipnja 1939. godine,⁸⁷ kada je otac Lujo Matijaca u Slavonskom Kobašu vodio duhovne vježbe. Tada su u Bratovštinu presvete Krunice primljena 82 nova člana⁸⁸ te je kruničarsko društvo imalo više od 160 članova, među kojima je bio i tadašnji župnik Matija Ferić.⁸⁹ Pravila društva bila su izmijenjena pa su članovi morali »kroz tjedan dana pobožno izmoliti i razmatrati čitavu Kronicu (radosnu, žalosnu i slavnu)« i svake se prve nedjelje u mjesecu ispovjediti i pričestiti.⁹⁰

Budući da se povećao broj kruničarki, kobaške kruničarke podijelile su se u 11 kruničarskih grupa po 15 članova. Prva voditeljica kruničarskog društva u Slavonskom Kobašu bila je Anka Pišonić do 1961. godine, a voditeljice 11 grupa bile su: Mara Hećimović, Ana Delić, Terezija Blažić, Karolina Pavlović, Janja Orić, Roza Ilijašević, Terezija Knežević, Paulina Marjanac, Marija Delić, Anđa Prčić, Mara Jagodar, Janja Lužanac i Anica Džinić.⁹¹ Kruničarsko društvo je šezdesetih godina 20. stoljeća dobilo i svoju zastavu koju je napravila časna sestra Medarda Ervačinović koja je službovala u Slavonskom Kobašu. Dok nije bilo mrtvačnice na kobaškom groblju, u pogrebnoj povorci nosila se kruničarska zastava kad je umrla kruničarka.⁹²

Nakon Anke Pišonić, voditeljica kruničarskog društva bila je Terezija Sekulić od 1961. do 1983., potom Katarina Kolundžić od 1983. do 2014. godine, a od 2014. godine voditeljica je Jelena Franić.⁹³ Budući da je papa Ivan Pavao II. uveo i Otajstva svjetla, u Slavonskom Kobašu osnovana je dvanaesta grupa 2014. godine, koja ima samo pet članica koje mole samo Otajstva svjetla. Voditelji grupa vode brigu o članovima i traže zamjenu za članove koji zbog bolesti ili smrti više ne mogu biti članovi kruničarskog društva. Voditelji grupa obavještavaju članove grupe svaki mjesec koju deseticu trebaju moliti, a kad članica društva umre, voditeljica grupe organizira moljenje krunice u kući pokojne članice društva i prije sprovoda u mrtvačnici. Koja je kruničarka bila kuma na krštenju, prekriže joj se ruke desna preko lijeve i stavi joj se krunica preko, a koja nije bila nikome kuma na krštenju,

⁸⁶ *Isto.*

⁸⁷ Velečasni Mato Kolundžić, svećenik rodom iz Slavonskog Kobaša, poticao je moljenje svete krunice u župi Gore kod Petrinje te je podržavao rad kruničarskog društva u toj župi 1939. godine. Marica ĐUREKOVIĆ, »Mato Kolundžić, župnik u Gorama kod Petrinje, 1937.–1940.«, *Danica 2016. hrvatski katolički kalendar*, Zagreb, 2015., str. 73.

⁸⁸ J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavonskoga Kobaša*, str. 180–181. Prema ARKŽ, *Album Confraternitatis SSmi Rosarii B. mae Virg. Mariae canonice institutae et erectate in Ecclesia Parochiali ad s. Joannem loci Sl. Kobas.*

⁸⁹ ARKŽ, *Album Confraternitatis SSmi Rosarii B. mae Virg. Mariae canonice institutae et erectate in Ecclesia Parochiali ad s. Joannem loci Sl. Kobas.*

⁹⁰ Privatna zbirka Josipa Čuletića, *Iskaznica Vike Čuletić u Bratovštini Sv. Krunice*. Slavonski Kobaš. 18. 4. 1939.

⁹¹ Privatna zbirka Anđe Pišonić, *Popis vođa kruničarskih društava u Kobašu*. Slavonski Kobaš. Sredina 20. stoljeća.

⁹² Kad neka kruničarka umre, voditeljica grupe ponudi njezinoj obitelji da se netko uključi i da nastavi moliti deseticu koju je ta kruničarka molila. Ako u obitelji nema zainteresiranih, onda voditeljica grupe uključujući nekoga drugoga tko ima volje postati kruničarka (op. a.).

⁹³ Razgovor s Katarinom KOLUNDŽIĆ (r. PRČIĆ, 1940.), razgovor obavljen u Slavonskom Kobašu 2. travnja 2019.

njoj se ruke sklope i stavi joj se krunica u ruke. Nakon sprovoda kruničarska grupa plaća misu zadušnicu za koju svećenik naglasi da je od kruničarki.

Današnje obveze kruničarki su da svaki dan izmole sljedeće molitve: Očenaš, Vjerovanje, Zdravo Kraljice i jednu deseticu krunice. Voditeljice grupa određuju koju deseticu moli koja članica grupe i svaki mjesec članice mole drugu deseticu krunice. Osim svakodnevne molitve, članice društva imaju cjelovečernje klanjanje pred Presvetim Otajstvom na Veliki petak nakon obreda, do jutra na Veliku subotu. Svaki sat izmjenjuju se kruničarske grupe, a njihove voditeljice dogovaraju se u koliko sati koja grupa predmoli. Osim na Veliki petak, kruničarke mole pred Presvetim Otajstvom i uoči Velike Gospe, nakon večernje svete mise pa do ponoći.⁹⁴ Što se tiče nakana za koje članice mole, najčešće su to duhovna zvanja. Pojedine grupe imaju svaki mjesec neku nakanu: osobna nakana ili za neku određenu nakanu (slobodan odabir). Od 2014. godine kruničarke iz Slavenskog Kobaša počele su obilježavati 7. listopada, blagdan Kraljice svete krunice ili Gospe od Ružarija. Taj dan se okupljaju na večernjoj svetoj misi, a nakon mise odlaze u vjeronaučnu dvoranu i ondje se družu uz razgovor i pjesmu.

Budući da je kruničarsko društvo u Slavonskom Kobašu jedno od najbrojnijih na području Požeške biskupije, u nastavku navodimo popis moliteljica ružarija iz Slavenskog Kobaša.

1. društvo: Jelena Franić (voditeljica), Elizabeta Margetić, Mila Katić, Ljubica Petri, Marija Miletić, Olga Katanić, Marija Franić, Paulina Delić, Kristina Pavlović, Anka Lalić, Nina Matok, Anka Matanović, Ivanka Bobošević, Mirela Klarić i Mira Aksentić

2. društvo: Katarina Ferić (voditeljica), Branka Jelinić, Marija Marjanac, Agica Lužanac, Ana Lužanac, Anica Orić, Elizabeta Kikić, Jelica Jagodar, Terezija Čakarić, Kristina Tomić, Anđelka Kilijan, Marica Jagodar, Katica Klarić, Ana Šikić i Ankica Kolundžić

3. društvo: Ankica Baćo (voditeljica), Mara Pesić, Katica Plemenčić, Kata Kikić, Marica Ferić, Katica Pribanić, Kata Hećimović, Ankica Rendić, Zdenka Sekulić, Mara Lužanac, Ana Plemenčić, Liza Franić, Katica Tandarić, Kata Pesić i Jela Kilijan

4. društvo: Klara Sekulić (voditeljica), Marija Nikičić, Jasna Šarac, Ana Ferić, Kata Miletić, Ana Posavac, Manda Mitrović, Štefica Tandarić, Ankica Klarić, Kata Klarić, Zlata Ferić, Gina Agatić, Marija Sekulić, Marica Domazet i Barica Kikić

5. društvo: Terezija Nikičić (voditeljica), Ana Tomić, Jelica Galović, Karolina Katanić, Slavka Jandik, Eva Kolundžić, Kata Sekulić, Jelena Kuhta, Marija Tomić, Terezija Jelić, Željka Miložić, Marija Rendić Jarić, Ankica Kopeti, Julijana Hećimović i Marijana Pavlović

⁹⁴ Usp. J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR, *Kultura pamćenja Slavenskoga Kobaša*, str. 288.

6. društvo: Anka Galović (voditeljica), Ankica Galović, Maja Prčić, Barica Sekulić, Ankica Zolotić, Katarina Delić, Anka Bertolović, Manda Pešić, Jelena Andrić, Marija Kata-
nić, Ljubica Katanić, Ana Baćo, Vesna Olujević, Terezija Margetić i Ana Pejić

7. društvo: Mandica Lužanac (voditeljica), Jelica Pavlović, Jelica Kovačević, Blaženka
Andrić, Andrea Ferić, Kata Katić, Kata Klarić, Marija Bertolović, Ljubica Ferić, Marica
Baćo, Dragica Klasnić, Kristina Balen, Josipa Vokić, Terezija Zolotić i Marija Čuletić

8. društvo: Anđa Pišonić (voditeljica), Sofija Pišonić, Marica Olujević, Ana Jagodar,
Božena Galović, Ana Margetić, Anđelka Nikičić, Terezija Margetić, Barica Kolundžić,
Amalija Jagodar, Anka Sekulić, Lojza Terzić, Marija Galović, Ana Tomić i Ana Galović

9. društvo: Katica Kolundžić (voditeljica), Marija Jagodar, Anka Tandarić, Ana Kolun-
džić, Ljubica Olujević, Katica Delić, Marija Išgum, Zdenka Vonić, Terezija Galović, Ka-
tica Matanović, Marica Matok, Branka Prčić, Ana Andrić, Elizabeta Andrić i Ana Baćo

10. društvo: Eva Čuletić (voditeljica), Kaja Lalić, Maja Jagodar, Ana Čuletić, Marija Ko-
lundžić, Kata Kolundžić, Barica Sarić, Marija Bertolović, Barica Sekulić, Ankica Jagodar,
Ivanka Kolundžić, Snježana Kolundžić, Ana Tandarić, Marijana Pavić i Terezija Sekulić

11. društvo: Ankica Kolundžić (voditeljica), Viktorija Bertolović, Ljubica Ilijašević, An-
kica Kolundžić, Marica Kovačević, Marica Katanić, Katica Orić, Kaja Pešić, Terezija Kla-
snić, Anđa Lužanac, Jela Jagodar, Ankica Vokić, Eva Čakarić, Marijana Čuletić i Ružica
Andrić

12. društvo (Otajstva svjetla): Vesna Prčić (voditeljica), Jelena Nikičić, Ivana Jagodar,
Ivana Matok i Željka Čuletić⁹⁵

Zaključak

Kloštar kod Kobaša značajno je mjesto u povijesnom kontekstu i vjerskom životu za Sla-
vonski Kobaš, okolicu i cijelu brodsku Posavinu te okupljalište velikog broja hodočasnika,
ponajprije rimokatolika, ali i grkokatolika, pravoslavaca, čak i muslimana. Različitim
povijesnim metodama – analizom, sintezom i deskripcijom – prikazane su životne prilike
koje su postojale na obrađenom lokalitetu. Ovim je radom dokazan kontinuitet bogate
vjerske tradicije koja se više stoljeća razvija na Kloštru te svjedočio vjernosti naroda i
pobožnostima na čast Majke Božje na nebo uznesene. Posebno je istaknut značaj i sadržaj-
nije štovanje Majke Božje kobaških krunicarki, kojih danas ima 170, i koje svakodnevno

⁹⁵ Popis je sastavljen uz pomoć Pauline DELIĆ (r. ČULETIĆ, 1958.), Jelene FRANIĆ (r. KLARIĆ, 1969.) i
Marije JAGODAR (r. DELIĆ, 1963.); razgovor obavljen u Slavonskom Kobašu 18. veljače 2020.

mole određene molitve. Pučke pobožnosti, kruničarsko društvo i mnogi drugi običaji vezani uz crkvu svjedoče da i je i danas većina Kobašana vjerna Bogu i Majci Božjoj.

Ovim je radom prikazana povijest crkve na Kloštru kod Slavanskog Kobaša te razvoj kruničarskog društva, koje je povećalo prisutnost puka u obredima i pobožnostima. Svojom ustrajnošću kruničarke i danas obogaćuju vjerski život na području Slavanskog Kobaša, a njihova brojnost omogućava daljnji razvoj i opstojnost te bratovštine na području Požeške biskupije, koja je jedinstven primjer na tom području jer u okolici nema slične bratovštine koja ima toliko specifičnosti: devetnicu, litanije te pjesme koje se pjevaju u procesijama, a koje su navedene u prilogu ovog rada.

PRILOG

1. Devetnica prije Velike Gospe

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga!

Za vrijeme ove devetnice pobožno se zamislimo u našoj pameti da se nalazimo pri uznesenju Gospinu na nebo gledajući s velikim veseljem kako se diže Ona u visine nebeske i radujući se tolikoj Njezinoj slavi. Pak na uspomenu tajanstvena Njezina okrunjenja krunom s dvanaest zvijezda na nebesima, prikazivat ćemo joj i mi za ovo devet dana ovu malu krunu od dvanaest Zdravomarija s toliko svesrdnih blagoslivljanja govoreći:

1. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad te je ljubezni Sin tvoj pozvao na nebesa.

Zdravo Marijo ...

2. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kada te anđeli unesoše na nebesa.

Zdravo Marijo ...

3. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad Te dvor rajski okruni na nebesima.

Zdravo Marijo ...

4. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kada si s tolikom slavom primljena na nebesa.

Zdravo Marijo ...

5. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si stavljena na desno Sina tvoga na nebesima.

Zdravo Marijo ...

6. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si s tolikim slavljem okrunjena na nebesima.

Zdravo Marijo ...

7. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si proglašena kćeri, majkom i zaručnicom Božjom na nebesima.

Zdravo Marijo ...

8. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si proglašena kraljicom svega dvora nebeskoga.

Zdravo Marijo ...

9. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad Ti se pokloniše svi anđeli i sveci na nebesima.

Zdravo Marijo ...

10. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si određena za našu zaštitnicu na nebesima.

Zdravo Marijo ...

11. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad si počela moliti za nas na nebesima.

Zdravo Marijo ...

12. Blagoslovljen onaj čas, o Marijo, kad nas sve milostivo primiš na nebesa.

Zdravo Marijo ...

Uznesena je Marija na nebo,
vesele se anđeli hvaleći blagoslivljaju Gospodina.

Pomolimo se.

Ponizno te molimo Gospodine slugama svojim grijeha oprosti da se mi, koji Ti djelima našim ugoditi ne možemo, po zagovoru majke Sina tvoga Gospodina našega, spasimo. Koji s Tobom živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.

2. Litanijske Gospe Kloštarske

Gospodine, smiluj se!

Kriste, smiluj se!

Gospodine, smiluj se!

Kriste, čuj nas!

Kriste, usliši nas!

Oče nebeski, Bože,	smiluj nam se!
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,	smiluj nam se!
Duše Sveti, Bože,	smiluj nam se!
Sveto Trojstvo, jedan Bože,	smiluj nam se!

Draga Gospo Kloštarska,
Draga Gospo Kloštarska, kraljice mira i spasenja,

Draga Gospo Kloštarska, djeliteljice darova Božjih,
Draga Gospo Kloštarska, koja srca predobivaš,
Draga Gospo Kloštarska, slatki dare nebeski,
Draga Gospo Kloštarska, neizmjerne dobrotvornice,
Draga Gospo Kloštarska, naša zagovornice,
Draga Gospo Kloštarska, preslavna posrednice, moli za nas!
Draga Gospo Kloštarska, pomoćnice u svim nevoljama,
Draga Gospo Kloštarska, čuvarice svih zapuštenih,
Draga Gospo Kloštarska, majko sirota i vjernih,
Draga Gospo Kloštarska, koju svi stvorovi hvale,
Draga Gospo Kloštarska, koje je ljubav jednaka,
Draga Gospo Kloštarska, čije molitve Svemogući uslišava,
Draga Gospo Kloštarska, nova zemlja koja si življenje obnovila,
Draga Gospo Kloštarska, ljiljane koji miris našu zemlju ispunja,
Draga Gospo Kloštarska, skriveni studenče,
Draga Gospo Kloštarska, utočište u svim nevoljama na svijetu,
Draga Gospo Kloštarska, najčišća i najmilija od svih stvari, moli za nas!
Draga Gospo Kloštarska, zagovornice duša u čistilištu,
Draga Gospo Kloštarska, koja si našu zemlju branila od nekrsta,

Blagoslovi našu hvalu i naše molitve,
Nebesa neka Te časte,
Zemlja neka osjeća Tvoju dobrotu,
Mladež primi pod svoju zaštitu,
Matere neka Ti svoju družinu preporučuju,
Starci neka Te hvale i slave,
Obrati najtvrdokornije grešnike,
Pomaži naša neobuzdana srca,
Otari suze žalosnice sa naših očiju,
Budi naše oružje kada nas napast kuša,
Pomozi nam, Milostiva, naše poteškoće nositi,
Blagoslovi, Milostiva, naše redovno djelo,
Primi nas, Milostiva, pod svoju materinsku zaštitu,
Da u grijehu Tebe nikad ne zaboravimo, molimo Te usliši nas!
Da u grijehu dušu ne izgubimo,
Tvoja milost da pokrije našu slabost,
Tvoja ljubav da nikad nas ne ostavi,
Tvoje drage ruke da budu naše prebivalište,

Tvoja ljubav neka nas vodi k srcu Isusovu,
Tvoja molitva neka nas pomaže pri smrtnome času,
Tvoj zagovor neka nas štiti pred sudom Božjim,
Brani našega svetog oca Papu,
Brani i umnoži u našoj domovini pravu vjeru,
Vodi škole i misnike po putu svetosti,
Brani katoličku crkvu od bezvjerstva,
Privedi nevjernike i krivovjernike katoličkoj crkvi,
Otvori oči nevjernika sa svjetlom svetog evanđelja,

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
oprosti nam Gospodine.

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
usliši nas Gospodine.

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
smiluj nam se Gospodine.

Oče naš ...

Zdravo Marijo ...

Moli za nas Premoguća Gospo Kloštarska,
da po Tebi budemo dostojni obećanja Kristovih.

Pomolimo se!

O naša Gospo Kloštarska, koju je Bog odabrao da bi branila našu zemlju od neprijatelja,
mi Te molimo vodi i nas svojom milostivom rukom po putovima koji vode u rajsku domovinu.

Po Isusu Kristu, Gospodinu našem.

Amen.

Procesije u Kloštar

a) Majci Božjoj u putu

*Svi u Kloštar sad putujte,
I Kloštarsku Majku štujte.
Nju ponizno pozdravite,
I s anđeli proslavite.
O, Marijo, Božja mati,
Dostoj nam se pomoć dati,
Digni od nas tešku tugu,
glad i vojsku, strašnu kugu.
Ti odvрати, Majko diva,
Budi nama Milostiva.
Bolesnici, gluvi, slipi,
Pripoznaju štít tvoj lipi,
Nimi govor dobivaju,
I u slavu teb pivaju.
Ti milosti jesi puna,
o nebeska sveta kruna.
Tvoje ime glasovito,
Među nama stanovito.
Božja mati, Ti anđelska,
I Kraljice ti nebeska,
Neba vrata nam otvori,
sa sinkom ti slava gori.
O, Marijo, lipa Judit,
Nedaj nama ti zabludit,
Nego daj nam milost dobit,
I ponizno Bogu služít,
Svoje grije ispovídit,
I pokoru za nje vršít.
Tri dušmana nam pridobit,
Tilo, svít i đavla odbít.
O, Marijo, toranj jaki,*

*U kog želi od nas svaki,
U njega se zatvoriti,
koji misli spasen biti,
a bez Tebe duža moja,
U nemiru bez pokoja.
O, Marijo, arka Noe,
Vidiš naše sve nevolje,
Srce moje nema mira,
Jer za tobom sad umira.
O, Marijo, potok Jordan,
Za oprostít grije nam dan,
Daj operi da uviče,
Svi imamo rajske dike.*

b) Pjesma Mariji kad se u crkvu dojde

*Iljadu iljada puta odičena,
Ti Majko Kloštarska.
Budi proslavljena,
Koja si to sveto misto izabrala,
Kod vode Orljave i tu si ostala.
U kipu prislavnom da te pohodimo,
Nebeskoga dara kod Kloštra vidimo.
Bogu Svemogućem uvik budi slava,
Koja od milosti jesi, Mati prava,
I meni si dala milost sretno poći,
I blizu do toga svetog mista doći,
I tebe u kipu milostivo gledat,
I mojega dara tebi Majko predat.
Odi putuj dušo moja u radosti,
Da brže pristupiš Majki od milosti,
Koja će zagrlit mene ko svog sina,
I svojom svitlošću rasvitlit u tmina.*

Evo pun veselja na duši i tilu,
 U crkvu ulazim gledeć Majku milu.
 O, Majko Kloštarska, prelipog pogleda,
 Koja milostivo mene ovdje gleda,
 Prostiram se sada na grišna kolina,
 Ponizno pozdravljam Tebe i Tvog Sina,
 Koga u svom svetom držiš naručju,
 I Njemu i Tebi svi kori pivaju.
 O, milosti Božje, Majko, Ti si puna,
 I neba i zemlje anđeoska kruna.
 Pozdravljam Te, koja kod Kloštra prebivaš,
 Pokorne putnike sebi Majko primaš.
 Pogledaj u mene, nebeska Kraljice,
 Marijo Kloštarska, Ti sjajna Danice,
 Koja rasvjetljuješ Ti svoje putnike,
 I sve nadaruješ pokorne grešnike.
 Nadari i mene ovdje pokorna,
 Oprosti od grijā nevoljnog grišnika.
 Spoznajem s ufanjem da me ovdje primaš,
 I samnom grišnikom ustrpljenje imaš.
 Daj mi milost jer se ja pred Tobom stidim,
 Dokle moje grije ja ne ispovidim,
 I pokoru za nje želim učiniti,
 Moj život na bolje oču prominiti.
 Ufam se od Tebe milosti isprostiti,
 Grija oproštenje želim zadobiti,
 Jerbo si ti majko sve naše ufanje,
 Po kojoj grišnici imaju spasenje.
 Kloštarska Marijo, lipog cvita kita,
 koja od nebeskog, sabranog cvita,
 Okreni nam svoje milostive oči,
 I nama grešnikom ne krati pomoći,
 U potrebi duše i mojega tila,
 Neka od Kloštarskog, Tvoga svetog vrila,
 Isteku milosti, za duše spasenje,
 I za grija moji, potpuno proštenje.
 O, Majko Kloštarska, Tebi na proštenje,

Primi zavit ovaj, dare, pohođenje.
 Marijo Kloštarska, Ti puna milosti,
 O, Majko, Ti puna nebeske radosti.
 Ti, koja od sebe nikoga ne tiraš,
 Pod svoje okrilje milostivo primaš.
 Prid Tobom sve moje potrebe otkrivam,
 I želim da pravi pokornik sad bivam,
 Moleć da Tvoj sinak sve moje krivice,
 Rad svoje moguće, ne sudi pravice,
 Jer ako na vagu metne moje zloće,
 Njegovoj pravici odoliti hoće.
 Spomeni se da si Ti predobra Mati,
 I svatko te može svojom Majkom zvati.
 Moli svoga Sinka od oštne pravice,
 da karanje stegne, da prosti krivice.
 Ako si ti Naša, milostiva Mati,
 I Bog Svemogućī milost će nam dati,
 A za koga Majko, Ti si molila,
 Pakle ga sila nije predobila.
 O, tvoj milostivi pogled samo jedan,
 Od svijū svetaca još je više vredan,
 I od svijū kora, slavni kerubina,
 I svi pivajućī, slavni serafina,
 I sve pisme s kojom Bogu slavu daju,
 Vrhu svijū Majko, svi Tebe imaju.
 Za Bogom ti prva jesi pomoćnica,
 I predobra naša, nebeska Majčica.
 Čuvaj nas od svake nevolje i tuge,
 Od glada i vojske, pomora i kuge.
 Na duši i tilu svako zlo odvрати,
 Ukaži se naša, milostiva Mati.

c) Pjesma kad se iz crkve polazi

Iljadu iljada puta da si zdravo,
 Ti Majko Kloštarska, anđeoska slavo.
 Fala Tebi, dika i Tvojem Sinu,
 Po kom mene žalost, na duši uminu.

Fala tebi Majko kod tvoga oltara,
Za sve dare što si meni dala.
Isprosi mi milost kod svojega Sina,
Da me te milosti uvijek prati sina.
Daj premila Majko, da sa srcem pravim,
Tebe i Tvog Sinka, da uvike slavim,
Da ja tvoju spoznam obranu i pomoć,
Il bilo u danu ili bilo obnoć,
Da se duša moja ne razdili prijem
Neg što izgovori Isus i Marija.
O, Majko Kloštarska, Ti moje uzdanje,
Ti prva za Bogom, svijuu nas ufanje.
Primi zavrit ovaj i pobožnost malu,
Tebi i Tvom Sinku bilo sve na slavu,
Ali prije nego ispred Tebe stanem,
I od tvoga kipa ja se Majko ganem,
Evo ti se klanjam u prsa kajući,
U majku Kloštarsku vazda gledajući.
Blagoslovi mene i moj put iznova,
Blagoslovom Tvoga Sinka pridragoga,
Držeći u krilu vazda ljubljenoga,
daj mi da po Tvojooj velikooj milosti,
I Tvojega Sinka mogućooj kriposti,
Blagoslovljen sada od Vas da otidem,
I Boga u nebu, Oca slaviti pridem.
Zdravo budi Majko, i Marijo ostaj,
svoj blagoslov sveti svima nama podaj,
Da se sretno doma možemo vratiti,
I ondi za milost Tvoju zahvaliti.

d) Gospi na put

Mi u Kloštar putujemo, Gospe dragom liku,
Da joj iskažemo svoju čast i diku.
Po varoši i po seli, po drumovi pusti,
Slavit ćemo svud veseli, Gospu srcem, usti,
A s njom ćemo falit svuda, Njena Sinka
mila,

da bi ona s našeg truda, S njim nam sklona
bila.

Puni vire i ufanja i ljubavi drage,
Na put srce nam prijana, k mistu Gospe
blage.

Prem nas jadi tište,
al nas bodri, vele jako Gospe utočište.
Kao dica majki dragooj, srca pouzdana,
Odkrit ćemo Gospi blagoj bol svi naši rana,
Izlit ćemo Njoj u krilo naše tuge, jade,
Da nam Njeno srce mило mir, utjehu dade,
A vrh svega kajat ćemo naše grije grdne,
Milost molit ne pristajat, Majke milosrdne.
Marijo, Majko draga, primi dicu svoju,
Ah, primi nas mило, blaga, pod zaštitu Tvoju.
Za nas svoga Sinka moli da na grije prosti,
On će molbi da odoli rad svoje milosti,
Da mi onda nahranjeni Isusovim tilom,
Slavimo Te utišeni srcem, dušom cilom.
Ah, usliši nas putnike i nama se smili,
Da odeć do tvoje slike, sve bi zadobili.

e) Pomoćnica kršćanska

Zdravo budi Marijo,
Puna jesi milosti,
Utočište svijuu nas,
Majko milosrdnosti.
Tebe puk tvoj zaziva
Od sveg srca teb piva,
Zdravo Majko Kloštarska,
Ti si pomoć kršćanska.
O, Marijo premila,
Da imamo svi krila,
Da poput golubice,
Poletimo svi Tebi
O, presveta Djevice,
Da možemo svi doći

Pred milosne Ti oči,
 O, Marijo Kloštarska,
 Ti si pomoć kršćanska
 Ti si Majko odabrala
 Ovo misto kriposti
 Da u njemu čudesa
 Izviru sve milosti,
 Da poznade tko odi
 I koji Teb pogodi,
 Dragu Majku Kloštarsku,
 Pomoćnicu kršćansku.
 Svi nevoljni grešnici,
 Koji Tebi dolaze,
 Majku svoju premilu,
 Od sveg srca pozdrave.
 Ufaju se svi u Te,
 Pomoć Tvoju očute,
 O, Divice Kloštarska,
 Ti si pomoć kršćanska,
 To nam kažu ljudi svi,
 I svidoče zaviti,
 S kojim Majku premilu,
 žele svi proslaviti.
 Kod svetog oltara
 Ne kratiš nam svog dara,
 O, Divice Kloštarska,
 Ti si pomoć kršćanska.
 Kako ne bi grišnici svojoj majki letili
 I sa srcem skrušenim
 Majku dragu slavili,
 A Majka će premila
 Priznat za kćer i sina
 Mila Majka Kloštarska,
 Pomoćnica kršćanska.
 Mi nevoljni grišnici
 U dobri čas pojdosmo,
 Blago nama sretni smo,

Majki svojoj dojdosmo.
 Sada ćemo zapivat,
 Sa svim srcem zazivat
 Dragu Majku Kloštarsku,
 Pomoćnicu kršćansku.
 Majko naša premila,
 Ti nas tužne obrani,
 Puk tvoj jesmo nevoljni,
 Ti nas grešne sarani.
 Da ti ovdje služimo
 I navik se združimo
 Draga Majko Kloštarska,
 Budi pomoć kršćanska.
 Svaki dan ti velimo,
 Zdrava budi želimo,
 Slavimo Te u sav glas,
 Svako vrime i danas.
 Primi od nas malenu
 Falu Teb ispivanu,
 Vridna fale i dike,
 Majko Božja uvike.
 Draga Majko Kloštarska,
 Pomoćnice kršćanska.

f) Hvaljen Isus, Marijo

Faljen Isus, Marijo, faljen Isus Divice,
 Faljen Isus Majko naša, zagovornice.
 Primi nas sve putnike, tužne kćeri i sinove,
 Primi draga Gospo naša, nas nevoljnike.
 Koji smo ti kitili, dan i noć se trudili,
 I na ovo sveto mjesto jesmo dospili.
 Dakle ljubezna Majko, prosimo te ovako:
 Primi nas sve o Kraljice, čista ružice.
 Došli smo te proslavit i s anđeli pozdravit,
 Ti s' od Boga nadarena, Majko blažena.
 U Teb siđe Sveti duh, da si majka Isusa,
 A i naša pomoćnica, blaga Djevice.

*Spomeni se premila i primi nas pod krila,
Slatka majko od radosti, evo Ti gosti.
Kao tužni stojimo, štujuć Tebe molimo,
Božju milost dili nama, svima kršćanom.
Moli za nas Ti Boga i Isusa slatkoga,
A i Duha Svetoga radi puka svojega.
Ne ostavi Majko nas, sada i na smrtni čas,
O, Marijo, čuj naš glas, ne ostavi Majko nas,
Ne ostavi nikoga, sve nas vodi pred Boga.*

g) Kad se kući polazi

*Zbogom ostaj Sveta sliko, zbogom Majko
draga,
Dobro naše preveliko, pomoć, štiti i snaga.
Evo Majko mi plačemo, bol nam srce kida,
Jer se sada rastajemo ispred Tvoga vida.
S Tobom će se sad rastati, Majko naše tilo,
A znaj da će tud ostati srce naše cilo.
A ti zato mila Majko primi naše dare,
Svako od nas zlo odvрати i sve Božje kare.
Blagoslov nam svoj udili blagoslovom Sina,
Da bi sretno ga donili sred naši družina.
Pa nek s nama On ostane dok nas Bog ne
zovne,
Tad nas primi med odbrane rad pokore ove,
Pa sad zbog Majko draga, mi smo iz daleka,
Ostaj nama sklona, blaga, sad i do vjeka.
Zapjevajmo pjesmu Djevi prečistoj
Nek se ori slava Gospi Kloštarskoj.
Nebom, zemljom ori slava Mariji,
Tebi Gospo Kloštarska klanjamo se svi.
Svrni Majko Kloštarska blagi pogled svoj
na dolinu suza i na narod svoj.
O, Marijo Majko, na braniku stoj,
Tvoja sveta krunica pobijedit će boj.
I isprosi blagoslov zemlji Hrvatskoj.
U tugi i jadu mi smo Majko svi,*

*O, Marijo Kloštarska, pomози nam Ti.
O, Marijo presveta, bez grijeha začeta,
Ti med svima jedina, začeta si nevina.
Primi nas sve sirote pod plašt svoje dobrote.
O, Marijo, lijepi si cvijet, Tebe štuje cijeli
svijet.
O, Marijo ljiljane, moli za nas kršćane.
Zdravo nado svijeta sveg, zdravo Majko
Svevišnjeg.
O, Marijo Majko naša, moli za nas Isusa,
Da nam grije oprost, i u nebo dopusti,
Nebom, zemljom ori slava Mariji,
Tebi Gospo Kloštarska klanjamo se svi.
Nju svi pozdravljamo zdravo Djevice,
Dan i noć pjevajmo zdravo Kraljice.
Zdravo budi Marijo, Bog te je proslavio,
kada su Te anđeli u raj uzneli.
Danas nam je Marija ne nebo uzeta
I kod Trojstva Svetoga za Kraljicu krunjena.
O, Marijo Djevice neba, zemlje Kraljice,
O, Marijo čuj naš glas, blagoslovi Majko nas,
Ne ostavi Majko nas, sada i na smrtni čas,
Ne ostavi nikoga, sve nas vodi prid Boga.
Pred prestolje Tvoje mi padamo svi,
blagoslovi Majko narod hrvatski.
Sveta Marijo moli se za nas, došli smo te
pozdravit, radostan je čas.
Na koljena padamo, srcem te pozdravljamo,
Zdravo, zdravo, zdravo Marijo.
Jači našu vjeru, učvrsti ufanje,
povrati mila Majčice, izguljene sve.
Faljen budi Isus, daj nam vječni spas,
isprosi Majko Kloštarska nebesa za nas.
Faljen budi Isus i Marija i sveti Josip s njima.
Isus, Josip, Marija, otkud nama sunce sja,
sunce sja s visine od Kloštarske Marije.
Od Tebe se rastati žalostan je čas,
O, Marijo Majko, blagoslovi nas.*

*Srce Isusovo blagoslovi nas
I prizovi sebi srca svijetu nas.
Sveta Marijo moli se za nas,
svojim svetim plaštem zaogrni nas.
O, Marijo Majko čuvaj ljiljan cvijet,
Čuvaj našu mladež da ne otme svijet.
Svećenika, Majko, svetoj Crkvi daj,
koji će nas grešnike voditi u raj.*

h) Na Veliku Gospu

*Danas nam je dan veselja
Dan Gospina Uznesenja
Na nebesa slavna, gori
Vrhu devet sveti kori
Dragi Sinak tako hoće
Da mu Majka k njemu dođe
Da ispuni slatku želju
Vidi Sina u veselju
Dok se Gospa vruće moli
Pridaje se Božjoj volji
I u suznoj toj dolini
Dojde njojzi sinak mili
S anđeoski devet kori
Da ju oni nose gori
Kad ugleda sinka mati
Od radosti sva zavapi:
»O, moj sinko, mili Bože
Ostat Majka već ne može
A od želje prići tebi*

*Od ljubavi prama tebi«
Isus reče: »Majko mila
Već si ovdi dost živila
Sad ti evo rajska dika
Uživaj ju, u vik, vika«
Kada Isus ovo reče
Na kolina Gospa kleče
Te radosna i bez muke
Preda dušu Njem u ruke
Divičansko sveto tilo
Sina Božjeg što j' rodilo
Saraniše apostoli i virnici svi ostalu
Sveti Toma grobu stiže
I s groba kamen diže
Nema u njem tila Gospe
Cesarice anđeoske
Sa mirisom grob odiše
Nema u njem Gospe više
Iz doline ove suzne
Isus u raj majku uze
Gospo moćna i blažena
U raj slavno uznesena
Moli sina da nas spasi
Na dan sudnji ne odbaci.*

(Iz J. JAGODAR – E. BERBIĆ KOLAR,
Kultura pamćenja Slavnskoga Kobaša,
str. 396-404)

SUMMARY

KLOŠTAR NEAR KobaŠ AND ROSARY SOCIETY IN SLAVONSKI KobaŠ

Place Kloštar near Slavonski Kobaš is a Shrine of Saint Mary located three and a half mile west from Slavonski Kobaš. On this place, which has a rich history, is Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, and this paper will be about the history of the church and this area from 1174 to the present day. Before Ottomans, there was a monastery in which were Templars, Cistercians, Augustinians, Ivanovites and Franciscans and they all left their trace there. This place was possession of family Giletich, after them it devolved to Berislavich family and united with their lands is one possession called Kobaš. Ottomans destroyed monastery and left ruins from which people made chapel. In that period land devolve to Kutjevo monastery, and after that it was ruled by Franciscans from Velika. The seat of Parish was moved to Kobaš in 1698th and since than, it's subsidiary. There are two legends connected with this place, a miraculous image and votive image from 1764th. Since 18th Century people from Kobaš and other believers worship Mother of Good in Kloštar. Every year people from Kobaš pilgrimage three Sundays before The Assumption of Mary into Heaven and make vows which are ending with solemn holly mass and votive procession praying for intercession, healing and other intentions. The tradition of piety is passed down from generation to generation and every year more than 10 000 people are coming to Kloštar and pray to Saint Mary.

The second part of this paper will show short history of the Holy Rosary fraternity from Slavonski Kobaš which is established in 1929. The Holy Rosary fraternity gathered more than 160 woman (from 1929th to 1939), so today fraternity is active in 12 groups and gather 170 woman and young woman. They are praying everyday part of Rosary and other prayers. This paper will show how someone can become part of fraternity and which obligations have members of the Holy Rosary fraternity from Slavonski Kobaš.

KEY WORDS: *Kloštar near Kobaš, Shrine of Saint Mary in Kloštar, the Holy Rosary fraternity from Slavonski Kobaš.*